

HÖGSKOLAN
DALARNA

REMISS
2018-03-29
HDa dnr 1.5-2018/5
Ert dnr N2017/07438/FF

Näringsdepartementet

Remissvar "Ett land att besöka" (SOU 2017:95)

Högskolan Dalarna ser mycket positivt på att denna utredning har genomförts och delar utredningens slutsats att en samlad politik och nationella strategier för besöksnäringen i Sverige behövs. Högskolan vill särskilt peka på behovet av satsningar på forskning och kompetensförsörjning inom detta område om besöksnäringen ska kunna utvecklas till en innovativ och långsiktigt hållbar industri.

Allmänt

Tillväxtverket tillskrivs i utredningen en central roll i den nya organiseringen av svensk turism. Det är av största vikt att rätt kompetens då också tillförs den utökade organisationen för att klara av uppdraget. Detta gäller även övriga myndigheter som pekas ut som centrala och som ska ges utökade uppdrag inom området turism och besöksnäring.

Högskolan stöder förslaget att regionala noder ska ha ett nationellt uppdrag att bedriva kunskapsutveckling och sprida kunskap. Därvid är Centrum för besöksnäringens forskning (CeTLeR) vid Högskolan Dalarna beredda att ta ett stort ansvar. CeTLeR uppfyller angivna kriterier samt bedriver forskning inom turism och besöksnäring, särskilt med koppling till fokusområden inom destinationsutveckling, naturbaserade upplevelser, kulturarv, effekter av evenemang, samhällsplanering och samhällsekonomisk analys samt turismnäringens arbetsmarknad.

Högskolan vill också påpeka att det är av största vikt att de etablerade lärosätena som kopplar samman forskning, utbildning samverkan inom turism och besöksnäring genom centrumbildningar ges ett stort ansvar för forskning och kunskapsförsörjning till branschen, istället för att detta uppdrag sprids ut på flera små institutioner samt på konsultföretag. Utredningen behöver tydliggöra kopplingen till utbildning och forskning i de förslag som läggs fram. Detta inte minst för att säkra långsiktighet och legitimitet för det strategiska innovations- och utvecklingsarbetet inom besöksnäringen. FoU- miljöer vid lärosäten har en strategisk roll i regionala utvecklingsarbeten (SMART-specialisering) och därmed i det nationella Forsknings- och innovationssystemet för utveckling av den svenska turism och upplevelseindustrin.

Kapitel 3. Högskolan ser liksom utredningen också behovet att ett "Nationellt besöksnäringensforum" och en "Ny nationell funktion för utveckling och innovation" samt ett förstärkt uppdrag för Tillväxtverket. Dessa satsningar är viktiga för att skapa samordning och tydligare roller och ansvar mellan olika nationella aktörer än vad som är fallet idag.

Kapitel 4 som lyfter fram besöksnäringens roll för ett hållbart samhällsbygge pekar på flera viktiga frågor som vi också vill betona. Inte minst fortsatta satsningar på hållbar destinationsutveckling vikten av tydliga kopplingar mellan stad och landsbygd och olika delar av Sverige i olika turismsatsningar. Hållbar utveckling inom besöksnäringen är också en fråga om kunskap och kompetens och förutom det som lyfts fram i kapitlet vill Högskolan betona vikten av satsningar på forskning och utbildning om hållbar destinationsutveckling.

Kapitel 5 som handlar om digitaliserad besöksnäring har formen av en grundläggande introduktion till ämnet och utmynnar inte i några konkreta förslag utan luftiga skrivningar kring åtgärder som inte har någon specifik målgrupp eller organisation i sikte. Vi vill lyfta fram vikten av en integrerad förståelse av digitaliseringens utmaningar och förtjänster för utvecklingen av framtidens besöksnäring, samt kopplat till detta behov av mer forskningsbaserad kunskap inom området.

Eftersom digitaliseringen genomsyrar och förändrar förutsättningarna för alla led inom turismsystemet behöver mer kunskap tas fram om konsekvenser av digitaliseringen för företag, destinationer och för lokalbefolkningen på turistorter, exempelvis hur nya sätt att resa och boka samt hur användandet av plattformar som tex Uber och AirBnB innebär att turismströmmar och turismutveckling blir svårare att förutse och planera.

Kapitel 6. De förslag som presenteras i utredningen är inriktade på dem som redan är anställda i näringen, offentlig sektor med fokus på besöksnäring och destinationssamordnare på regional nivå. Högskolan ställer sig bakom och vill understryka skrivningarna om att det är viktigt att höja kompetensen hos dessa aktörer. Men Högskolan vill också betona vikten av högre utbildning och forskning som ett sätt att på lång sikt skapa förutsättningar för besöksnäringen i Sverige att bli konkurrenskraftig och innovativ. Både ny högutbildad personal samt vidareutbildning av befintliga aktörer inom besöksnäring och stödjande myndigheter och organisationer är av största vikt. Högskolor och universitet har en viktig roll att spela för dessa satsningar.

Det är av yttersta vikt av att Sverige är i framkant när det gäller digitalisering och de affärsmöjligheter denna utveckling medger och att det därför är viktigt att påpeka att satsningar på långsiktig kunskapsuppbyggnad i form av forskning genom riktade utlysningar inom detta område är mycket angeläget. Forskningen bör särskilt titta på aspekter som rör nya affärsmöjligheter genom ökat värdeskapande likväl som på etiska aspekter kring personlig integritet och säkerhet. Genom en sådan forskning kan rådande utbildningar i turism och besöksnäring stärkas med dessa kompetenser vilket kommer innebära att de som kommer ut på arbetsmarknaden från dessa lärosäten är väl rustade för att fortsätta utvecklingen av en digitaliserad och hållbar besöksnäring vilket kommer stärka Sveriges konkurrenskraft.

Kapitel 7 som handlar om utveckling, innovation och forskning anser vi är ett välskrivet kapitel och Högskolan ställer sig helt bakom utredarnas förslag. Vi vill särskilt betona vikten av att en betydligt större andel av statens satsningar på forskning riktas mot forskning inom turism och besöksnäring. Andelen bör motsvara sektorns ekonomiska betydelse, t ex dess andel av BNP. Forskningsfinansieringen måste vara långsiktig och bör riktas mot såväl innovations- och näringsfrämjande forskning som fri grundforskning. Det är endast genom sådan forskning som är baserad på en långsiktig och stabil finansiering som nya forskare kan attraheras till området, som starka forskningsmiljöer kan byggas, utbildningarna utvecklas och långsiktigt hållbar besöksnäring baserad på den senaste kunskapen kan utvecklas. Det är således av vikt att forskningsfinansiärer utlyser riktade medel och att kompetenta bedömare tillsätts för att granska ansökningar. Turism och besöksnäringforskning bedrivs idag vid flera lärosäten i Sverige och dessa redan existerande forsknings- och utbildningsmiljöer bör ses som centrala i denna satsning.

Kapitel 8 om data, statistik och analys lyfter fram ett behov av bättre statistik för möjligheter till kvalificerade analyser och uppföljning av utvecklingen. Detta är något som även Högskolan vill betona som mycket viktigt. Utredningen föreslår att Tillväxtverket ska få i uppdrag att ansvara för det nationella arbetet med turismstatistik för att få kvalitetssäkrad och användbar statistik, vilket Högskolan ställer sig bakom. Själva statistikarbetet bör ligga på en offentlig organisation och bör inte vara föremål för upphandlingar av återkommande karaktär.

Kapitel 9 som handlar om trafik och transporter lyfter fram viktiga aspekter kring hållbarhet och samordning samt trafikverkets roll. Högskolan ställer sig bakom de förslag som presenteras här.

Kapitel 10 lyfter fram naturturism som en viktig del av svensk besöksnäring och hur de olika myndigheter och aktörer som idag är ansvariga och involverade i frågor kring naturvård och hållbar utveckling får en tydligare samordning och i utredningen föreslås ett förtydligande av dessa ansvarsområden för att underlätta en hållbar utveckling av naturbaserad turism. Dessa förslag ställer Högskolan sig bakom, men vill påpeka vikten av att den kunskap som ligger till grund för beslut om utveckling av naturbaserad turism är förankrad i den forskning som finns på området och att de aktörer som ska verka för utvecklingen har relevant kompetens.

Kapitel 11 lyfter fram betydelsen av kulturturism för utvecklingen av besöksnäringen i Sverige. Detta vill vi också understryka, med tillägget att kunskapen om hur kulturturism kan utvecklas på ett hållbart och inkluderande sätt behöver stärkas. Det finns en olöst problematik idag kring ägandeförhållanden och olika aktörers inflytande och deltagande i utvecklingen av kulturbesöksmål. Ökad kunskap om och strategier för hur kulturturismen kan utvecklas på ett sätt som inkluderar en mångfald kulturyttringar och som kan leda till ökad kulturell förståelse, social hållbarhet och platskänsla i lokalsamhällen behövs också. Här är utbildning och forskningsinsatser viktiga för att detta ska kunna ske.

Kapitel 12 som handlar om mat och livsmedel lyfter fram betydelsen av lokal mat och livsmedelsproduktionen i Sverige för måltidsturismen. Här är det som utredningen också påpekar centralt att knyta dessa frågor till landsbygdsutveckling och diversifiering inom jordbruket. Även här behöver aktörer som arbetar med dessa frågor ha kompetens inom turism och besöksnäring, för att koppla samman jordbruksfrågor, landsbygdsutveckling och utveckling av hotell och restaurangbranschen, där måltidsupplevelser erbjuds.

Kapitel 13 fokuserar på evenemang och stora mötens roll och koppling till besöksnäringen utveckling. Kapitlet ger en bra beskrivning av de utmaningar och möjligheter som finns för ökad tillväxt inom området. Vi noterar att Högskolan pekas ut som nationellt stark miljö inom området. Högskolan delar utredningens analys om att den kritiska massan av forskningen inom området evenemang är förhållandevis liten och behöver utvecklas, liksom bedömningen att Evenemang kan utgöra testbädd för utveckling och innovation inom en rad områden. Både för detta område som för utvärdering och effekter av evenemang behöver kopplingen till utbildning och forskning tydliggöras. Detta är av central vikt med tanke på lärosätens roll i Forsknings- och innovationssystemet.

Remissen har handlagts av Susanna Heldt Cassel, professor i kulturgeografi.

HÖGSKOLAN DALARNA

Marie Klingberg-Allvin
Vikarierande rektor